

ЗАВОЛОКАЛариса Олександрівна
zavolokalarisa@ukr.net**ПОНОМАРЬОВА**Оксана Борисівна
ob-ponomareva@yandex.ua**АЛЕКСЕЄВА**Лідія Олегівна
lida.gag10@gmail.comстарший викладач, Університет
митної справи та фінансівстарший викладач, Університет
митної справи та фінансівстудент, Університет митної
справи та фінансів

УДК 368.073.52

УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ**MANAGEMENT OF INSURANCE COMPANY SOLVENCY**

Стаття присвячена питанню управління платоспроможністю страхових компаній в сучасних умовах економічних перетворень. Розраховані та проаналізовані показники платоспроможності для ПрАТ «СК «АХА Страхування» і ПрАТ «СК «Провідна». Обґрунтовано важливість реформування страхового ринку України відповідно до Директиви Solvency II.

Статья посвящена вопросу управления платежеспособностью страховых компаний в современных условиях экономических преобразований. Рассчитаны и проанализированы показатели платежеспособности для ЧАО «СК «АХА Страхование» и ЧАО «СК «Провидна». Обоснована важность реформирования страхового рынка Украины в соответствии с Директивой Solvency II.

The article is devoted to the issue of solvency management of insurance companies in the current conditions of economic transformation. Calculated and analyzed solvency indices for PJSC IC "AXA Insurance" and PJSC "IC" Providna ". The importance of reforming the insurance market of Ukraine in accordance with the Solvency II Directive is substantiated.

Ключові слова: платоспроможність, страховий ринок, страхова компанія, управління, Директива Solvency II

Ключевые слова: платежеспособность, страховой рынок, страховая компания, управление, Директива Solvency II

Keywords: solvency, insurance market, insurance company, management, Solvency II

ВСТУП

Ключовим елементом на ринку фінансових послуг будь-якої країни є страховий ринок який забезпечує розвиток соціально-економічної сфери. В умовах нестабільності як економічного, так і політичного середовища страхові організації мають залишатись безпечними та стабільними для своїх клієнтів. Платоспроможність є одним з найголовніших показників як для окремої страхової компанії так і для страхового ринку в цілому, адже саме від цього показника залежить здатність своєчасно та в повному обсязі покрити взяті зобов'язання ліквідними активами. Проте, основною проблемою страхового ринку залишається висока недовіра населення, тому для менеджменту страхової організації та сучасної економічної думки в цілому, забезпечення високого рівня платоспроможності є одним з пріоритетних завдань.

Значна увага в наукових колах приділяється питанням платоспроможності та методології управління цим показником на ринку страхових послуг в сучасних умовах. Ці питання досліджували відомі зарубіжні та вітчизняні вчені, зокрема слід виділити таких дослідників: В.Д. Базилевича, О.Д. Вовчак, Є.Ф. Дюжинова, І.В. Котлобовського, С.В. Луконіна, М.В. Мниха, Л.О. Орланюк-Малицьку, Т.А. Ротову, К.Е. Турбіна,

Т.А. Федорова та інших. Віддаючи належне суттєвому науковому доробку вчених, варто зазначити, що відсутня загальноприйнята методика підвищення рівня платоспроможності українських страхових компаній в умовах євроінтеграційного процесу, тому це питання потребує подальших досліджень, що посилює актуальність теми.

МЕТА РОБОТИ – дослідження управління платоспроможністю страхових компаній в сучасних умовах економічних перетворень та обґрунтування важливості реформування страхового ринку України відповідно до Директиви Solvency II. Аналіз показників платоспроможності для ПрАТ «СК «АХА Страхування» і ПрАТ «СК «Провідна».

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань. У процесі дослідження використано загальнонаукові методи аналізу, порівняння та узагальнення.

РЕЗУЛЬТАТИ

Для забезпечення достатнього рівня платоспроможності страхової компанії необхідно, щоб вартість активів дорівнювала чи перевищувала розмір взятих страховиком на себе зобов'язань. Механізм управлін-

ня платоспроможністю страхових організацій, полягає в забезпеченні достатнього рівня платоспроможності, фінансовому плануванні, формуванні та раціональному використанні страхових резервів, особливостях законодавства ринку страхових послуг, захисті прав акціонерів та страхувальників тощо.

Закон України «Про страхування» (ст. 30) визначає умови забезпечення платоспроможності страховиків:

1) наявність сплаченого статутного фонду для страховиків-резидентів або гарантійного депозиту для філій страховиків-нерезидентів та наявності гарантійного фонду страховика;

2) створення страхових резервів, достатніх для майбутніх виплат страхових сум і страхових відшкодувань;

3) перевищення фактичного запасу платоспроможності страховика над розрахунковим нормативним запасом платоспроможності [3].

$$\text{Фактичний запас платоспроможності} = \sum A - \sum HA - \sum Z, \tag{1}$$

де А – активи; HA – нематеріальні активи; Z – зобов'язання.

Нормативний запас платоспроможності страховика, який здійснює види страхування інші, ніж страхування життя, на будь-яку дату дорівнює більшій з визначених величин, а саме [3]:

$$\text{Нормативний запас}_1 = (\sum СП - \sum СПП \times 50\%) \times 0.18, \tag{2}$$

де СП – страхові премії; СПП – страхові премії передані на перестраховування

$$\text{Нормативний запас}_2 = (\sum СВ - \sum СВП \times 50\%) \times 0.26, \tag{3}$$

де СВ – страхові виплати; СВП – страхові виплати, що компенсуються перестраховиками.

Сенс такого методу розрахунку платоспроможності для страхових компаній полягає в можливості страховика за рахунок власних коштів покрити взяті на себе зобов'язання.

Для прикладу, розрахуємо фактичний і нормативний запас платоспроможності ПрАТ «СК «АХА Страхування» і ПрАТ «СК «Провідна» за даними табл. 1.

Отримані результати розрахунку фактичного та нормативного запасу платоспроможності ПрАТ «СК «АХА Страхування» та ПрАТ «СК «Провідна» на 01.01.2017 р. представлено в табл. 2.

Так, як за методикою зазначеною в Законі України «Про страхування» Нормативний запас платоспроможності із двох показників дорівнює більшому, то

для ПрАТ «СК «АХА Страхування» Нормативний запас дорівнює 248 264,1 тис. грн., для ПрАТ «СК «Провідна» – 138 616,65 тис. грн.

Порівняємо фактичний і нормативний запаси платоспроможності ПрАТ «СК «АХА Страхування» та ПрАТ «СК «Провідна» (рис. 1).

1) ПрАТ «СК «АХА Страхування»: 593 102 > 248 264,1 (тис. грн.);

2) ПрАТ «СК «Провідна»: 457 058 > 138 616,65 (тис. грн.).

Також, при оцінці платоспроможності страхової компанії, доцільно також, розраховувати коефіцієнт платоспроможності, який розраховується за такою формулою:

$$\text{Коефіцієнт платоспроможності} = \frac{\text{Фактичний запас платоспроможності}}{\text{Нормативний запас платоспроможності}}$$

Таблиця 1

Показники, які необхідні для розрахунку платоспроможності ПрАТ «СК «АХА Страхування» та ПрАТ «СК «Провідна» на 01.01.2017 р., тис.грн.

(складено авторами на основі [5])

Показники	ПрАТ "СК "АХА Страхування"	ПрАТ "СК "Провідна"
Загальна сума активів	1432887	802353
Сума нематеріальних активів	15351	8891
Загальна сума зобов'язань	824434	336404
Сума страхових премій	1 400 430	786 642
Сума страхових премій переданих на перестраховування	42 370	33 099
Сума страхових виплат	601 896	387 693
Сума страхових виплат, що компенсувались перестраховиками	5 440	950

Таблиця 2

Показники платоспроможності ПрАТ «СК «АХА Страхування» та ПрАТ «СК «Провідна» на 01.01.2017 р., тис.грн.

Показники	ПрАТ "СК "АХА Страхування"	ПрАТ "СК "Провідна"
Фактичний запас платоспроможності	593 102	457 058
Нормативний запас платоспроможності (1)	248 264,10	138 616,65
Нормативний запас (2)	155 785,76	100 676,68

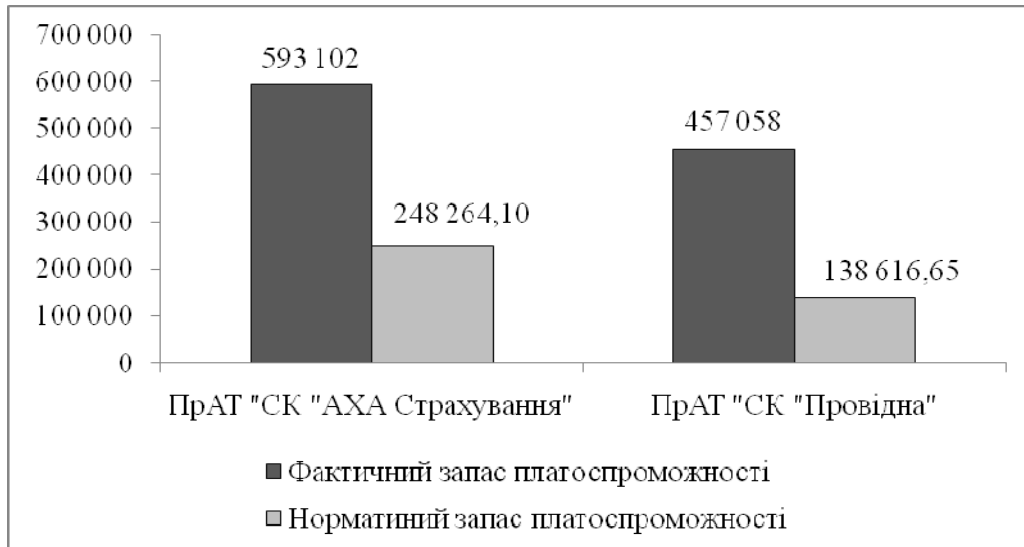

Рис. 1. Фактичний і нормативний запаси платоспроможності ПрАТ «СК «АХА Страхування» та ПрАТ «СК «Провідна»

Таблиця 3

Коефіцієнти платоспроможності

	ПрАТ "СК "АХА Страхування"	ПрАТ "СК "Провідна"
Коефіцієнт платоспроможності	2,39	3,30

Відповідно до розрахованих коефіцієнтів, можна зробити висновки, що ПрАТ "СК "Провідна" має вищий рівень платоспроможності, що відображає її фінансову стійкість. Споглядаючи на данні, досліджувані компанії можуть покрити взяті зобов'язання власними коштами.

Та все ж існує ряд прорахунків, які потрібно впровадити для більш жорсткого регулювання забезпечення платоспроможності страховиків на теренах України, а саме: порівняння фактичної платоспроможності не лише з нормативною платоспроможністю, але й з мінімальним гарантійним фондом; диференціація поправочного коефіцієнта при розрахунку нормативної платоспроможності залежно від обсягу страхових премій і страхових виплат; використання тривалішого періоду спостережень при розрахунку нормативної платоспроможності страхових компаній методом виплат [6].

В Європейському союзі регулюючі органи створили новий підхід до оцінки забезпеченості капіталом страхових компаній, представлений у Директиві Solvency II. Цей підхід ґрунтується не тільки на інструментах контролю і підтримки загальної платоспроможності страховиків, а й контролю внутрішньої системи управління страховими компаніями.

Мета Solvency II – це захист інтересів застрахованих; забезпечення платоспроможності, пов'язаної з ідентифікацією ризиків; поліпшення управління ризиками в страхових компаніях; введення якісних і кількісних складових, що визначають рівень платоспроможності; гармонізація механізмів розрахунку і методів дії при визначенні рівня платоспроможності страхової компанії [2]. Завданнями Solvency II є інтеграція страхових і перестраховальних ринків країн ЄС; підвищення рівня захисту застрахованих; поліпшення міжнародної конкурентності страхових та перестрахових компаній країн ЄС; поліпшення якості законодавчої бази [1]. Solvency II являє собою нову модель удосконаленого менеджменту страховиків щодо застосування інтегрованого підходу до формування страхових резервів, вимог до капіталу та використання внутрішніх моделей управління капіталом страховика [1]; вивчення, передбачення на майбутні періоди та диверсифікація ризиків.

Тому, для підвищення рівня платоспроможності українських страхових компаній в умовах євроінтеграційного процесу необхідно реформувати страховий ринок України до Директиви Solvency II. У свою чергу це посприє тому, що страхувальники і застраховані отримують гарантії, що страховики будуть

вдосконалювати свою практику ризик-менеджменту і матимуть необхідний рівень капіталу, що в свою чергу, сприятиме підвищенню довіри страхувальників до страхових компаній, через мінімізацію ймовірності їх банкрутства [4]. Також, як результат впровадження європейських методологій підвищиться керуваність і прогнозованість страхової системи України, що дозволить повноцінно підтримувати платоспроможність компаній на належному рівні [4].

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи викладене, можна зробити висновки, що показник платоспроможності є невід'ємним елементом як фінансової безпеки страхової компанії, так і страхового ринку в цілому. Тому, для України досвід удосконалення платоспроможності страхових компаній країнами ЄС буде ще одним кроком до євроінтеграції. Очікується чимало позитивних моментів від реформ: підвищення рівня довіри населення та рівня якості надання страхових послуг, зміна тарифної політики, скорочення витрат на ведення страхової справи та підвищення ефективності розміщення страхових резервів, оптимізація страхового портфеля, зростання кількості компаній з іноземними інвестиціями тощо.

Список використаних джерел

1. Внукова Н.М. Зміни регулювання платоспроможності страховиків в умовах інтеграції до ЄС / Н.М. Внукова, С.В. Сокол // Трансформація фінансових ринків в умовах глобальної нестабільності: реалії

сьогодення та погляд в майбутнє. – Ірпінь, 2017. – С. 134-138.

2. Внукова Н.М. Розвиток ринків фінансових послуг в умовах європейської інтеграції / Н.М. Внукова, І.Б. Медведєва та ін. // Звіт з ініціативної науково-дослідної роботи. – Харків, 2014. – С. 29-41.

3. Закон України «Про страхування» від 07 березня 1996 р. № 86/96 (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.zakon1.rada.gov.ua.

4. Лучко В. Забезпечення платоспроможності страхових компаній та їх модернізація на основі європейського досвіду / В. Лучко // Національний університет «Острозька академія» Науковий блог [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://naub.oa.edu.ua/2014/zabezpechennya-platospromozhnosti-strahovyh-kompanij-ta-jih-modernizatsiya-na-osnovi-jevropejskoho-dosvidu/>

5. Офіційна фінансова звітність [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://smida.gov.ua/>

6. Чоботар Р. Управління платоспроможністю страхової компанії / Р. Чоботар, А. Фрич // ІФННІМ ТНЕУ Управління соціально-економічним розвитком в умовах глобалізації [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/4663/1/%D1%87%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0%D1%80.pdf>